JURNAL ÎN FĂRÂME

OPERA LUI EUGÈNE IONESCO

Scrieri în limba română: *Elegii pentru ființe mici* (versuri, 1931), *Nu* (critică literară, 1934), *Englezește fără profesor* (piesă de teatru, 1943), *Război cu toată lumea* (publicistică, 1992).

Scrieri în limba franceză: Teatru: *La Cantatrice chauve, La Leçon, Les Salutations, Jacques ou la soumission, L'Avenir est dans les œufs, Les Chaises, Le Maître, Le Salon de l'automobile, Victimes du devoir, La Jeune Fille à marier, Amédée ou Comment s'en débarrasser, Le Nouveau Locataire, Scène à quatre, Le Tableau, L'Impromptu de l'Alma, Tueur sans gages, Rhinocéros, Délire à deux, Le Piéton de l'air, Le roi se meurt, La Soif et la Faim, La Lacune, Exercices de conversation et de diction françaises pour étudiants Américains, Jeux de massacre, Macbett, Ce formidable bordel!, L'Homme aux valises, Voyages chez les morts, La Nièce-Épouse, Le Vicomte, Le Rhume onirique, Les connaissez-vous?, Maximilien Kolbe;*

Proză: *La Photo du Colonel* (nuvele, 1962), *Le Solitaire* (roman, 1973);

Eseuri și memorialistică: *Notes et contre-notes* (1962), *Journal en miettes* (1967), *Présent passé, passé présent* (1968), *Antidotes* (1977), *Un homme en question* (1979), *Entre la vie et le rêve. Entretiens avec Claude Bonnefoy* (1987), *La Quête intermittente* (1987);

Volume de desene: *Découvertes* (1969), *Le Noir et le Blanc* (1981).

EUGÈNE IONESCO
membru al Academiei Franceze

Jurnal în fărâme

Traducere din franceză de
IRINA BĂDESCU

Ediția a II-a

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Vlad Russo
Coperta: Ioana Dragomirescu-Mardare
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Iuliana Pop
DTP: Emilia Ionașcu, Dan Dulgheru

Tipărit la „Accent Print“ – Suceava

Eugène Ionesco
Journal en miettes
© Éditions Mercure de France, 1967

© HUMANITAS, 1992, 2002, 2010,
pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IONESCO, EUGÈNE
Jurnal în fărâme/ Eugène Ionesco; trad.: Irina Bădescu. – București: Humanitas, 2010
ISBN 978-973-50-2673-8

821.135.1-4

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – C.P. 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Mai întâi a fost o ușoară deteriorare, abia perceptibilă: o adâncitură într-o baie de miere. Care s-a lărgit, ba chiar s-a adâncit tot mai mult. După o vreme, când nimănui nu-i mai era gândul la asta, s-a auzit un țipăt pe care l-ai fi putut socoti strident. Poate că erau boabele de ovăz încolțind; ori, poate, lăstarii lăstărind; sau lăstunii lăstunind; sau poate chiar un instrument infiltrându-se în ce era acolo. N-a știut nimeni niciodată. Și nimeni n-a răzbit să afle: era război, preocupați cu carul, preocupați cu care se trăia, sub ocupație și sub alte mizilicuri. Curat turcește. Apoi, navigația, creierii munților, trecătorile, vârful capului, strâmtorile și strecuratul. „Frumos ne-a fost desfrâul, Madeleine, tare frumos!" Ah, viața ți-e dată s-o trăiești: am moștenit preceptul ăsta de la bunicu-meu, preceptor de perceptor. Într-o seară, la căderea serii, să tot fi fost cam șapte seara, s-a putut vedea în oglinzi, sau mai degrabă favoriții care aveau oglinzi au putut vedea scobitura minusculă, totuși ceva mai mare, scufundându-se în imensul întuneric, spun imens ca un eufemism, fiindcă trebuie să fi fost nelimitat, poate. Zic mereu „poate" din cauza lipsei de certitudine și de semnificație a mărturiilor.

Într-o bună dimineață, pe la trei după-amiaza, locuitorii națiunilor au crezut că ceva nu merge sau

merge. Și-au strigat, care un primar, care un primat, care un responsabil, care, în sfârșit, unii din avenue du Maine, un președinte al enoriașilor. Cinstitele fețe i-au asigurat, cu zâmbetul pe buze, că faptul era împlinit: nu vă potriviți, zbânțuiți-vă, delectați-vă, desfrâiele vă stau la dispoziție, madlenelor, doar viața e dată ca să fie trăită, iar preceptul perceptorului nu-i decât tra-la-la, haide, nu luați în seamă, ce, sunteți copii? Haide, haide, haide, luminați-vă.

Haide, haide, haide, haide, au repetat în cor locuitorii, enoriașii. Cu toții, ascultând de acest prim ordin, s-au pornit cu vehiculul în weekend: nici altă dispoziție, nici altă minunare. Doar cuvântase administrația, nu?

Cât despre mine, alergic la recomandări, am vrut să cuget la… dar, vai și amar ce-am mai avut de tras. M-am dat de partea celorlalți. Ce altceva puteam hotărî, neavând nici oglinzi în dotare, nici trăgându-mă din prostime. Eu sunt trufaș. Din altă eră.

PARTICIPARE, identificare: Brecht nu vrea să știe de participarea magică, afectivă, în teatru, nu vrea sau mai degrabă spune că nu vrea să ne identificăm cu personajele sale, vrea să le înțelegem, solicită această înțelegere. De fapt, propria lui ideologie, gândirea lui devine magică. Vrea să participăm, să ne identificăm cu gândirea lui, vreau să spun cu credința sau cu ceea ce el socotește ca atare.

Toți autorii angajați vor să ne violeze, adică să ne convingă, să ne înregimenteze.

Când nu știu cine îmi înfățișează pe scenă polițiști trăgând în muncitori exploatați, o face pentru ca eu să devin în chip magic una cu muncitorul, să particip la durerea lui, să trec de partea lui, să mă identific cu el.

Nu cu multă vreme în urmă ni se înfățișa pe scenă cum distrug evreii civilizația prin intermediul ideilor lor subversive, demoralizatoare, prin intermediul banului etc. etc., se dorea ca spectatorul să se identifice cu personajul nazist, cu ucigașul de evrei.

Astăzi, pentru că e ușor, pentru că nimeni nu se mai opune, pentru că altădată nu era permis să fii împotriva fasciștilor, iar acum e permis, ba chiar se recomandă, când văd pe scenă cum îi măcelăreau

naziștii pe copiii, pe femeile, pe bătrânii evrei, mă revolt, bineînțeles că vreau să fie pedepsiți, sunt chiar eu evreul cu pricina.

(Nu ni se înfățișează, pentru că nu se face, cum scoteau algerienii ochii copiilor francezi; nu ni se înfățișează pe scenă cum îi măcelăresc chinezii pe tibetani, fiindcă nici asta nu se face.)

Și așa mai departe, sau în cazuri mai puțin grave: ne identificăm cu nevasta bărbatului tiran când ni se înfățișează un bărbat tiran; ne identificăm cu bărbatul când femeia are toate defectele.

Orice autor așa-zis obiectiv, drept, rațional, realist, are un ticălos de pedepsit, un om bun de răsplătit. De aceea orice operă realistă ori angajată nu-i altceva decât melodramă.

Dacă însă în loc să vorbesc despre ticălosul soldățoi german sau japonez sau rus sau francez sau american, ori despre bestia de burghez, despre incendiatoarea criminală, despre hidosul militarist sau despre ostașul trădător și dezertor etc., dacă, în loc de toate astea, dezbrac omul de lipsa de umanitate a clasei sale, a rasei sale, a condiției sale burgheze sau care o mai fi; când, dincolo de toate astea, vorbesc despre ceea ce sunt eu în adâncul meu, cu spaima mea, cu dorințele mele, cu angoasa mea, cu bucuria mea de a fi; sau când las frâu liber imaginației dezlănțuite, construcției imaginative, eu nu sunt doar eu, nu sunt partizan, nu mai sunt alături de cutare împotriva lui cutare, nu mai sunt ăla împotriva ăstuia, nu mai sunt doar eu, ci sunt *toți ceilalți* cu omenescul din ei, nu mai sunt cel rău, nu mai sunt cel bun, nu mai sunt burghezul, nu mai fac parte din cutare clasă,

nu mai țin de cutare rasă, nu mai aparțin acestei tabere sau celeilalte, ci sunt cu adevărat omul despuiat de tot ce este în el mentalitate partizană, sciziune, dezumanizare, ins alienat de alegerea făcută sau de decizia luată, și nu-i mai urăsc pe ceilalți. Acesta e locul identificării profunde, acesta e modul de a ajunge la ea.

JULES VERNE, ultimul scriitor vizionar. Ceea ce și-a imaginat a devenit realitate…

DOUĂ DEMERSURI POSIBILE: a-ți imagina, fiindcă a imagina înseamnă a prevedea. Ceea ce imaginezi e adevărat, ceea ce imaginezi se va realiza. Literatura science-fiction devine sau chiar a devenit realistă.

Al doilea demers posibil: a considera realul drept un dincolo de real, a-l simți nu drept un suprareal, ci drept insolit, miraculos, a-real. Realitate a irealului, irealitate a realului.

A TRECUT ceva timp de când m-am născut.

A trecut, deopotrivă, foarte mult și foarte puțin. N-am izbutit încă să înțeleg ce mi s-a întâmplat. Îmi rămâne foarte puțin timp ca să înțeleg ceea ce n-am înțeles încă și nu cred deloc că până la urmă am să izbutesc. N-am izbutit nici să accept existența, să mă accept pe mine însumi. Nu văd nimic dincolo de ființele și lucrurile astea care mă înconjoară și care mi se par niște enigme, sau pe-aproape. Mă înțeleg greu cu unii și cu alții, sau nu mă înțeleg deloc, sau foarte rar, de vreme ce nu mă înțeleg nici cu mine. Satisfacțiile pe care le-am căutat pentru a-mi umple viața, vidul, nostalgia, și pe care le-am obținut, au

reușit uneori, dar prea puțin, să mascheze răul existențial. M-au distrat, acum însă nu mai au puterea asta. Durerile, suferințele, eșecurile mi s-au părut întotdeauna mai adevărate decât reușitele sau plăcerea. M-am străduit întruna să trăiesc, dar am trecut pe lângă viață. Cred că la fel simte majoritatea oamenilor. N-am știut să uit de mine. Ca să uit de mine, ar trebui să-mi uit nu numai propria moarte, ci să uit că cei pe care îi iubim mor și că lumea are un sfârșit. Ideea sfârșitului mă înspăimântă și mă scoate din minți. Cu-adevărat fericit n-am fost decât când eram beat. Din păcate, alcoolul ucide memoria, așa că n-am păstrat din euforiile mele decât niște amintiri cețoase. Viața e un blestem. Ceea ce nu mă împiedică să prefer viața morții, să prefer existența nonexistenței, căci nu sunt sigur că voi mai fi odată ce nu voi mai exista. A exista fiind singurul mod de a fi pe care îl cunosc, mă agăț de existența asta pentru că nu-mi pot închipui, din păcate, un fel de a fi în afara existenței.

EU SUNT LIMITAT și alienat, ceilalți sunt limitați și alienați, iar acțiunea, revoluția, literatura, oricare ar fi ele, nu sunt decât clipe de uitare a alienării, nicidecum leacuri pentru alienare. Toate astea nu pot duce decât la o trezire și mai lucidă, deci și mai disperată.

RÂD cu amărăciune văzând cum totul în jurul meu crede că crede, cum se scufundă.

O IMENSĂ OBOSEALĂ mă apasă. După toate aparențele, e de origine psihică și pare să nu aibă o cauză,